

Pályam

a gr. Nádasz - 200 arany

früherer.

1881-re.

(i.)

IX Szám.

Ér. decz. 31. 1851

1205.

Sámson vára.

Költői elbepítés T. énekben.

Pályázik a Magyar Tud. Akademiához a Kádassz- díjra.

Selige: „Hallgatván az erősebbek,
(Dalolok én gyöngé gyermekül.
Kálervala.

13. Az 1) stb. szánokkal jegyzet szavak
magyaránálát l. a mű végén.

A keres.

3.
Telje: "Hallgatván az erősebbek,
"Palólok és gyöngy gyermek". Kálevata.

Eöhang.

Ülök öspri este, csendes romok felet
S a muldba ringatja lelhem a képrelet.
Csend van az erdőben, csak a szél ha lendül,
Támad egy kis pörög hulló leveleksül.
Künn az erdő alatt a tengeri hántók
Türet raktak nagyot, el-meppe világlót.
Tűz körül a lárcíp nagyja és apraja
Dolgozik serényen, mint a méhek raja.
Az apróság csuhát rak rá a parástra
S kéri a kisbérést széj mese mondásra.
Meséli az artár: egyser volt, hol nem volt,
Még az operenciás pengere is til volt.
És alatt a serdült leányok, legények
Piros ajkairól megere az ének,
Elmondják azokat az ides nőtákat,
Miknek mindegyike szerelemmi pámad.
Mondanak éneket széj királyfiúra,
Hogy' kelt kedveséis koppi, nehé útra.
Mondanak a gy regét elmúlt szebb napokról
Porongós meséket négy bedült romokról.

Száll az egyszereű dal át az ősi légen
 S visszhang csordul rája sírven közepeben,
 Mint a dallók arca a lobogó lángtól,
 Töbragyon lelken is a bűvös danásól,
 És vagy két a sírben magasztos, mennyei:
 A halló regéket mind visszarengeni.
 Adj csókot agg regé kérdő éneklődnek,
 Hadd legyen tolmácsa rég elmúlt időknél!

Első ének.

Magvetette lábát felvidéken a csek,
 Magyar hívta, magyar szenvedett meg érte,
 Töltötte bár Mátyás rendre szánra őket,
 Mint a gyom, jurothultak, másutt meg kinőtték.
 Kés is lett volna válni ez orra ágtól:
 Keresves a válás Tokajnak brásól,
 S itt hagyni az alföldi jesező kenyereit,
 Mely kihalatá giskra sok here emberét.

Ha fogyott a préda föld a hegyi pájon,
 Több utat indultak szellő prarjakra,
 S mint vérese magasból védtelek madárra:
 Úgy csaptak az álva alföldi rovára.
 Elvették az itas utolsó garassát,
 El a szántóvető belevő falaszát,
 S ha nekik kedveső odura kelének,
 Megmaradtak szépen is ten kereszjének.

Mérföldnyire onnan, hol fekete s fehér
 Törös vize egymást öleli mint testvér,
 Erdő vedonában, folyó vize mellett
 Állt egy vár, melyen a föld alá rejtet.

Bejárás volt bele: csokka sölgyfa odva,
 Mit három férfikar körül alig fogva.
 Hogy épült ez ide, el fogom mondani,
 Ha lantom idegét fel bírom ajsani.

Idé vette magát Sámson a csel rabló,
 Környezve gyönyörű sremes sremes hadról.
 Gyülelésre kivány néj: volt körbe akárhány,
 Kinek a bitófa háromszor volt háján.
 Másodrendű volt csak köztül az olyféle,
 Kinek jutalom volt kitűrve fejére.
 Menyészke, leány is került köztül eléj —
 Ki férjés esalsa meg, ki meg a kedvesét.

Ej került a földre, homály az erdőre;
 Pöt fel az erüst hold, az álmoknak öre.
 Csöndes esti szellő szállt a lombon álsal,
 Flordva méres álom csókja is magával.
 Ringatja a munkást édes elő-álom
 És felijul lelke egy szebb, jobb világon.
 Szundis a besyár is büvi bokra meged,
 Nyúl módra csak, mert fel: jönnek a „fogómegek”.
 Kajtalan a környék, de hangos a vár ám:

Mulatnak erősen mások része árán;
 Jöböljösök jártak eserden a tájon,
 Szokt espenyire foly e dinomdánom.
 Kurjongat a jökedő, óvigas a mámor,
 Patákba ökönlük az aszsal alá bor,
 S ha cserd van is egy pár percre csak úgy néha,
 Tsonét felivőlt a pokolbeli véja.*

Ripök haranjahad fejserédítő görben,
 Portól vörös arccal gajdolgat erősen,
 Thognak - vihognak olyas beszédetken,
 Mikre más brája pirulni kénytelen.
 Borizú férfihang, aszronysipitállal,
 Állati ugrálás esreveszet páncsal,
 Mindaz a mi bünös, mind a mi goromba,
 Vad rendellenességben együtt egy halomba?

Fellyül az aszsalfor, a legfőfőbb helyen,
 Ott ül Sámson maga, előtte kehelyben
 — A mit valamelyik semplomban rabolsak —
 Legnemesebb lángra gyöngyözik a bornak.
 Sőt iszik bár ő is minden kocintásra,
 Ember pudra lenni, ha kéne a gátra.
 Csak két rórsapinban ül arca a eszpi,

*) Idétlen dalolás.

At sem a bor, talán Helma csókja veszi.

Szép volt Helma, miként kék égen a csillag,
Szikra mosolyával a hajnali pirkad;

Két menny napja sütt két barna szeméből,
Holló haja festve viharos éjfélsől.

De mit szépítene gyarbo' toll angyalor,
Meghiseríteni is hiú fáradsalom.

Mint gyöngye borostyán a tölgy sudarára,
Simult oda Helma Sámson derekára.

"Hajrá vig cimborák!" kezd Sámson a szöve-
Bort hoz ide fickó, bort a vér kancsóba!

Igyék ma rogyásig kiki kedve szerint,
Papok pincéjéből majd sereverünk megint.

Phogy a mulatságnak ne legyen hiányja,
Kocinkánk egyet a sükedes királyra.

Adjon az ur isten több ilyen gyereket,
Élünk akkor tudom mennyei életet!

Dördült erre, éljen! akkora harsogó,
Hogy megriadt bele ablak és folyosó.

Utána rajkacaj, labata és lárna
Fohászórenés kört az ifjú királyra.

"Eljünk - hiálborák - miénk csak az élet;

Miénk első csókja lányonak, menyecskeének.
Borból, szerelemből réspünket miért hagynók?...
A ki utánunk jön, tegye be az ajtót."

Hogy esikadmi¹⁾ kerdes, mint a tenger ánya,
S peremji lélekvetet von az örült lárna,
Olyféle dobogás érinté a fület,
Mint mikor lóháttal gyors vágatva riget.

Félsz nyomta a hangot, vagy valami olyas, -
Erre fele tartod s meg is állt a lovas.

Hogy egy kis hallgatás... már az ajtó koppan,
S a rabló cimborá: Bedekó betoppan.

"Te vagy az Bedekó?" s a raj úra felkél -
Garok céh-mestere, majd ránk ijessetél,
De mi az ördög is hoz most ide teged?

Vagy mint fitebó²⁾ eb a tor dragás érred?

Más világról jössz-e? Éz nem láttunk haóta,
Mondd el már hol jártál, mit perél aróta?"

- Elmondom, de tudtok várni egy kicsikét?

Ekségemben alig szólhatok egy igét."

Nekiesz artár vad-tülsnek és labnak,

Mi a lakomától megmaradt egy labnar;

S pusztított is olyan emberiséggel benne,

Harmadmagának is jócska számat tenne.
 Bort is ivott horrá egy pár öreg pintlél;
 Azt sajnálta csak, hogy nem költsere, mind el.
 Hogy megtönte magát végre - valakára,
 Nagyot fujva ráért a várt mondókára:

"Hát tudjátok, a hét első napján este
 Pó szerencsét várva kiállodan lesbe,
 Hahogy a véletlen útast vetne arra,
 Kitért szert behaték egy kevés pénzmagra.
 Míg állok ottan rövid óra óta,
 Tör két fehér eszélő robogó hinsóba";
 Szép négyes fogas volt, erreket érne meg,
 Hát meg az a szép lány? ererere ereret."

"Nos Bedekó - mondón - fogd meg a madarat,
 Tizen jó fogásod nem egyhamar akad.
 Hittén, hogy megfogom, el volt határozva,
 Csak az, hogy miképen: volt a kérdés bogja. -
 Míg eren sünödtem, míg eren evödtem,
 Gyorsan iramlék el a fogas elöttem,
 Magam is lovamat sarkantyuba kapom,
 É szellem tartón ökes oldalas usakon."

"Már lebukott a nap a nyugoti égen,
 Mikor egy csárdához oda értek égen.
 Éjjeli hálásra lenyugodtak mentem;
 Ezen csak én voltam az éjjeli esembem.
 Beszontam tehát az angyali széssel
 Szókatára kapva iramodtam sebbel.
 De a kiáltásra meg ledobogásra
 Pöttek ám utáram, annyira mint a sáska."

"Lovamnak neher volt két besznak a sulyja;
 Tihékelni kerde, nagyot - nagyot fujva.
 Fogyott a tér körtünk... nyakamon a törny...
 Egy csökon - gondolám - megváltom bőrnem.
 Eltettem a leányt, de csak nagy neheren
 Sikerült elötük egirukat vennem;
 Soká folyt a hajpra, míg egy nádas rétben
 Nyomomat veptették É visszatérték képer."

"Égy esem a dolog... nem le enyém a lány,
 Haren azt a csöket hej sokert nem adnam. -
 Jobb arlán a kaland vége mint eleje."
 - E szóra a Pöbbi csupa szem-fül leve.
 "Mert tudtomra esem, hogy e héten holnap
 Csongrádról Biharba szép menyaffonyt hoznak;

„Só lenne - minthogy a mára itt megy keresztül -
Elsőmi valahogy a lajris seregül.“

Feláll erre Sámson és szól ilyen módon:

„Ember vagy Bedeko', vedd e híveit jobbon.
Holnap esse tehát, ha kérelek nem, karddal
Menyasszonyt rabolunk körös akarattal.
Már is doboz keblem a mennyei bérre
És szonjukorik ajkam színi csók hevére.
Addig is eserdüljön minden kéz palára,
Holnap ilyenkorra miénk a széj ara.“

És szóra mint virág hideg kövüklára,
Vagy szomoru fürge halom fejfára:
Borul oda helma Sámson kebelére
És mint rápor eredsz meg könyje: síve vére.
„Eldoboz hát magadrol gyöngé nőt engemet,
Virágot, melynek már illata elveszett;
Eldoboz günykacajra, ki a nagy világba...
Oh mért nem fogod meg apám, anyám áska!“

„Ne féj se kis bohó, de hogy hagylak téged...
Már ezt a kis dolgot olyan nagyra néred.
Egy csók fogod próbá, s tovább artár minden,
Már ezért vetlegned édes leltem, kintem!“

Vigasztalá Sámson, simogatva fiútét;
Elhitté seregényke, juhádról is püsként.
És miként a napsugár égi szivárvánnyal:
Ragyogott széj lelke szeme könyjén által.

Neszebelenül áll föl erenkörben szorna;
Minden szava szinmél s jól megvan fonsolva.
„Kérem“ - mond - „a dolog semmikéj nem kérek;
Teled meghajtva eltörök a veppo.“
Só, jó olykor - olykor dacolni a szíllel,
De a bajt soldani sok' se kell veppéllyel.
Még eddig a király gyöngé szélfulalás,
Elsőjör aronban, ha viharrá dagad.“

„Már lesz egy pár csókért kockáztatni minden;
Már lesz vért ontani, mikor kaptok ingyen;
Telkiált az a vér a szón számolyáig,
És jaj lesz akkor nekünk: elveszünk egy lábíg.
Gyermek - az a király, de férfin ésszel;
Hallgat, hanem ottán penne is merészel.
Vegyetek panácsot papaszalts fejestől:
Só tartani mindig a veszedelentől.“

Pattan erre Sziván és szólni kíván,

Arca fölvesz borsól pipacsoként virítván:
 „Hallod-e jó öreg, azt mondom én neked,
 Hogy az öregségszől elment már az eszed.
 Pap módra predikálod nagyva dolgost el,
 Pedig már agyadban meghigült a vész.
 Troknak néred se halós szemidődel
 Még az árnyékot is... vak vagy te már, hisd el.“

„Turesaság is volna megijedni szelstől,
 Riadni nyúl módra verrens" levélstől.
 Nem vagyunk mi gyöngy apronyok teremve,
 Hogy egy kis repéllyel se nérhelünk szembe.
 Nem voltál se férfi soha életedben,
 Ha félés a kalandtól és bajt láshassz ebben.
 Több lesz neked, öreg susba' szundikálnod,
 Bátorságod ügyis az inadba szállat.“

„Tudom én azt öcsém“, - szól az öreg ehes-
 „Övei közt hogy egy próféta se kedves.
 Öreg is vagyok már, nem is csoda nekem;
 Sok rimankós év szállt keresztesül fejemen;
 Mindenik meztábbá hagytam egy viraggal
 É gyarapítottam rendre böles papaszsallal.
 Széjj az az ifju hív, de legyen eszűnt is.“

Felni mindig jó, ha meg nem ijedünk is.“

„Széjj dolog az a félés“ - monda Sámson erre-
 „De akkor ki menne vikkant sengerre?
 Széjj sudjuk mindnyájan, bírósabb a strávar,
 Sokas bölcselkedni: üres dolog már az.
 Vés embernek való mindent, mértegetni,
 Kinek csak szája van, de ereje semmi;
 Szjnak, hogy dolgát gyorsan hajtsa végre,
 Nem sokat ügyelne vés szörtölődésre.“

„Igaz, igaz, úgy van“ - mond Zvorna az öreg-
 „Te öreg ember már csak csejni meg főrek,
 Szálka már szeméber a fiasal népnék,
 Rea' csak félváltól, görbe szemmel nérnék.
 Akármilyen rendes, akármilyen csendes,
 Azt vesik szemére: kiállhassan xentbes.
 É ha adni akarna jó szót vagy panátsot,
 Követ dobna k érte, nem pedig kalátsot.“

„Hagyjuk az öreget... dörmögő vés medve,
 Széjjbe szállt a bor, meg nintsen is kedve,
 Hadd ostogassa a panátsot magának;
 Véginek kell lenni egy szónak mint szárna.
 É mondom azt mostan, én a verés Sámton.“

Holnap este kiki a dolgához látjon.
 Török avagy szakad, meg kell lenni annak;
 Aki ellenszeregél, bitó a biszagnak!

Lelele áll már a göncölszekér rúdja;
 Szól itt-ott a kakas hosszan el-elnagyitva;
 Szabad csillag és hold pirkadó hajnaltól;
 Távolról his harang lágy erüst hangja szól.
 Hallgas már a vár is - elmúlt a sivornya,
 Elnyomta az álom, dörzsölőit sorra.
 Folytatja a lélek, mit imetken kezdett ---
 Ahmodd folytatását letkem az éneknek.

Második ének.

Mint a lányka arca első csók türeben:
 Úgy ég, úgy piroslik fönn a nap az égen;
 Sőt elhagyta pedig már delelő pontját
 S hoptu árnyas vetni körtét a fa lombjás.
 De libab sem önti már a rovás árral,
 Lejtve villi-páncsát ragyogó sugárral;
 A rapszód, mint gyermek anyja lány ölében,
 Szóke Tisza vizein ringatózik érzéken.

Alább hagyott a nap rekkenő hevével,
 Segyintget az alkony lebbentő szelével,
 S mintha a terméket iszen kára volna:
 Úgy hallgat, oly esendes a végsőben rova.
 Olykor hogyha hallik sarló ropogása,
 Rendre dülő bura lappu suhogása,
 Tárja hívó fűznek pitypalatny-verése,
 Vagy magános pücsök gyöngye cirpélése.

Mint óriás kígyó erüst pikkelyekkel:
 Szikamlit a Tisza rőld partai mellett el;
 Tíai: a habok cseregnék, csacsognak,
 S fűrésztik fűrtet a fűzfá-lomboknak.)

Mellede, sekelyén régi kiöntésnek
 Hoppu lábba a gém vadászgarva lepkéd;
 Távolabb a gulya a gubbaszra fél lábba,
 Mintha fejét pörné a mulandóságban.

Beleszól a csendbe néha csergve - bongva
 Segelő nyáj s gulya csengője kolompja;
 Menészt a csikós gyűri egy rakásra
 S nagyos esördít-kondít rugó karikálla.
 Minis pávóli dörgés elhaló nyögése:
 Szub a bőlombika bugó bőfögése;
 Alvatta a munkás: „egy... két... ötöt szől-
 Hozzha-hatig elmegy, búcsúzik a nyártól.“*)

Hanyatlóban a nap, vérsut a sugára,
 Hoppu veti árnyát a fűre a Tiszára;
 Tisza mellett Esongrád fehérlo' hán-sorja
 Nézi: habját a víz hogy vitni, sodorja.
 Majd mint szemérmes lány, csak úr lopva, félve
 Bele-belekatint a víz tükörébe;
 Előbb csak egy kisit, arrán mindig jobban
 Nézi fehér arcát a tiszta habokban.

Piros képmása az esti sugárnak,

*) A bőlombika, mikor tavasszal megy, egyfolytában csak egyet bug; később, mikor az idő jobban melegszik, kétöt, háromot, és így tovább; mikor hatot hull el végül, már akkor vége nyar-

De pirosabb annak a barna leánynak,
 Ki fehér korvaját a vízbe meríti
 S jól megrázogatta piprara öblíti.
 Pokorra van kötve karján az ingváltta,
 Piros piprikendő' vetve a nyakába;
 Egy szemű, nem idres-bodros ruha rajta,
 Kötője se módos, csak afféle barna.

Mikor nagyot buggyant, s megtelt az edénye
 Kétszere a partra, maga viffaméne,
 Hófehér lábait mossa fehérrebbre
 S picinke papucsát felhúzza ezekre.
 Pusán nérdögéli fűre Tisza árját,
 Nézi hogy a habok táncukat mint járják;
 Meglátsza a vízben önnön képmását
 S hallani gyanítja szíve dobbanását.

Nem is szíve dobban - ló dobogott ottan,
 Hátsaról a lovag leprálla legottan.
 Trépa ifju dalia, sügár deli permet,
 Halpaján a vello' köcsagtollas lenges;
 Egyszerű kék mentes lebben a bal vállán,
 Alig ütöget még egy-két pehely állán.

nak s nem sokára elmegy; leteret sola sem bug. A nép-
 lit szörvint. —

Takarja bár arcát usi ponnak srennye,
Rá lehet ismerni a nemesi nemre.

Lovás kantáránál viszi a Tiszára,
Szonyás lehüteni virével kihalja,
Maga meg orcáját megtörli a portul
S imilyen sraakkal a leányhoz fordul:
"Adna egy-két isalt korsajából hugom,
Meffi utról jövök, régóta szonjuxom;
De majd feledem is: adj isten jó estét"
S könnyeden billenti jobb kére süvegjét.

"Ó esét" - mond a lány isulva-piulva
S kihalva a korsót inni odanyújtja,
Majd félbászorodva így válaszol rá:
"Pétek a mennyi kell, - in folyik a Tisza;
Hancs, a mint látom faradt lova, maga -
Mindjárt lemegy a nap - - rossz jární éjszaka.
Térjen be mikorránt éjjeli nyugvóra...
Hajnaltban indulhat kora kakas-óra."

"Köszönöm a hívást" - mond a legény rája -
"De nagy utam van még, egész Szabolcára;
Tihenni pihenés lesz majd otthon elég -
Azár meg terhükre lenni se szeretnék."

"Terhükre hogy lenni, hisz' csak kézen vagyunk;
Ne vesse arét meg sregényes hajlokunk.
Tudom megpirítva érte sregény asyám,
Hogyha ilyen este útra menni lagynám."

Axal karjaira öltve a korsókat,
Ment az ifju elött útja-mutatónak,
Az sem állhat ellen az édes bespidnek,
Marasztó sraaira megmarad vendignének.
Egyrár lépés a ház, az is vannak mindjárt;
Az őse garda is az esze alatt kinn állt
S hogy meglátva lányát az ifjuval jönni,
Magyar püvéfeggel smiggyen körönti:

"Horta isten ösem, térjen be minálunk;
Tgar, nem pralota ez a mi kis hárunk,
De arét nálunk is megfér még egy vendég
S jöttét s rivesebben akárhol se vennék.
Pöjör, köffük lovát be az iszállóba,
Lesz az mit ennie a szénabartóba.
Te pedig felkám gyujts püves sraporán;
Tudod hogy más is lesz ma nálunk vacsorán."
Be let kötve a ló, le is prabolárva,
Hogy elláták volna, betétek a hámba.

Munkolja Eselka, hogy kerüljön feljebb,
 Több az aptalfőnél muszáj neki helyes.
 Teríti az ~~asztal~~ ^{asztalt} sörtes csikos asztalral,
 Kék s piros fejszettel, hófehér rajszal;
 Arral a vendéget ráhagyva apjára,
 Dolgaitán látni kincén a konyhára.

Odabenn ez alatt megy a beszéd egyre:
 Újabb szó a szóra - kérdés feleletre;
 Az egyik gondolat fonál csak a másra,
 Egyik a másiknak eredő forrása.
 Annymia, hogy szépen be is sötétedett,
 A világ-gyujtásnak ideje érkezett.
 Etelka is kész van: peritni beszekeint
 S föladja az étels rendi-módja szerint.

Tálal fel galambfés jó paprikás lébe;
 Vért galuskák is hányt hozzássz beléje.
 Gyöngye túrós-lepény, kaprosas, most sültet,
 Arran írósvajas, alsala köpnyűset.
 Piros almát is szép még föl csemegének,
 Legkedvesebb fája termi ere kertenet;
 S hogy a perítésbe ne törtéjék hiba:
 Gyöngyös borb is ad fehér óvondiba.

Ültek az ifjak, mint illik, fő helyre,
 Etelka is leül vele átellerbe;
 Beárválja szemét sötét szempillája,
 Akkor veti fel csak, ha éskés kínálja;
 De az a tekintet éppen elég arra,
 Hogy szívébe szálljon a sör ifjú arca,
 Szívébe leszálljon, ki se jöjön soha,
 Vele hervadjon el, mint fával a moha.

Szeretem, szeretem... isteni, mennyei!
 Van-e ajk: hasalmad méltóan rengen? [?]
 Van-e szív: életmi teljes nagy egésszed? [?]
 Van-e ész: ha itt vagy, kitiltani kéged? [?]
 Van-e toll: leírni jenseges voltodat? --
 Barmennyei te vőlad: halovány karcolat.
 Látni nem látunk, csak sugarad érseni --
 Szeretem, szeretem... isteni, mennyei! --

Idestova vége fele a vacsora,
 Fogytak is jár immár az óvondi bora;
 Ülölget a pohár kerülve - fordulva,
 Se baj, hogyha elfogy, megselek az újra.
 Feláll most az öreg, poharát megseleti
 S koccantva innig az ifjúra köpönyei:
 Szabad sudnom öcsém - ha sokon nem esnél -
 Bevesz szemelyében hogy kis (szíveskednél).

„En – így mond az ifjú – bikari fi vagyok,
 Apám keresetségben Émre nevet adott;
 Dobosi a neve családom fájának,
 Mindig hű jobbágya s öre királyának;
 Erést kapta póle nemesi címjogát
 S ölver barátdakör örökös birtokát.
 Volsan én a király testőrseregében
 S onnan jövök mostan hara jele épen.“

– „Elsőfő háts isten mind ur, családját,
 Mind a magyaroknak felsőes királyát,
 Mert meg kell vallani: fiasal létére
 Tgari bölcet király, népknek verére.
 Sok kényes ügyet már szépr érveléssel oldott,
 Merőre is van ott, hol fogni kell a dolgot;
 Gyámola gyengének, meg ügye-fogyótnak,
 Villámcsapást a maga-elbírótnak.“

„Az első körömm – mond ez – s a királyra
 Arra is poharam szives kocintásra;
 De egyet kihagyunk, még pedig az első,
 Kitér kocintanunk kellett volna előbb:
 Te érted, te gyöngye gyöngye női nemnek,
 Poharaink érted, te érted esengnek;
 Istén minden hárnak, mint te, ilyet adjon, –
 Nem hal ki úgy a nő, meg a jó gardaffony.“

Titkolná ravarás, de nem tudja könnyen,
 Anulija a vér, mely arcába szökken;
 S füst ki megriaszott öröke módjára,
 És ki szép Etelka hárból a könyhára.
 Ott vesz csak magának hűppu lélekretet,
 Flosszút, minőt a nyelvé sóhajnak nevére;
 Elő legyintése volt ez csak a szélnek,
 Keblel viharának, sárvé szexelmének.

„Tgari, hogy jó lányka – mond az öreg bölcsen –
 De (hogy egyet szavam másikkba ne ölsem),
 Elő, ha már nevet tudon Dobosinak, –
 En is elmondjam, hogy kinck-minck hinak.
 Varga Telemen a becsületes nevem,
 Maradt ram szép jószág, nemesi levelem;
 De leolvadt bix az maji hős szilvafára,
 Nagyobb részre felment jóos ostorásra.“

Nekem is volé fiam, egyetlen figyermek,
 Legenye nővéru, szálás, deli termek;
 Oh, hogy reményimet így semmivé tette,
 Megáprítet a gond egyjediül érte.
 Ő is ott szolgált a király seregében,
 Binak adta magát megcsalt szexelmében
 S világgá bujdosott – mitve tudunk róla;
 Anulját is az vitte csak a koporsóba.

Oda var öröme aprai érvemnek;
 Leasa va virága annyi reményemnek;
 Oda vele együtt életemnek lársa,
 Bárabban, örömben leltem fele-málta --
 Éregény feleségen! jobbixu a falas,
 Édes volt a bú is, ha síged ládálak.
 A mi még örömem, azt ex a lány adja...
 Szakartól is olyan, mint az édes anyja."

Építő Eliska (ki bejött exalatt)
 Keserü könnyekre, rokogásra fakadt.
 Felvértette érvén a dró az a sebes,
 Mely egy eszterdön át alig-alig hegedt.
 Táp az a seb ottan, fájni is fog egyre,
 Ki-küijul minden kis emlékekre;
 Minden kis holmira ezt látja felőve:
 Ex is anyádé volt, ki lenn van a sírba.

- Ott van, ő is ott van, ő... az én halottam,
 Kinek dalja-dalát először hallottam;
 Ó, ki meg nem levőt az életnek adott
 É hoppu éjprakhákon karjain ringatót;
 Ó, ki engem - sokszor már halálra válsat -
 Vissza csak neheren, csókja sünnén válsat;
 Ó, ki maga járót, ehéret, romjarót,
 É nehem id'adsa az utolsó falasot.

Ott van, ő is ott van, hideg hantok alatt;
 Elvágta a halál az élet-fonalat,
 É harabalan az árvek könnytengerre, jajja...
 Nem íbred az ööbő, a ki meg van halva.
 Burkva van az ajak, nem nyitlik a síra,
 Szerephe dorgáló-, édes birtatóra;
 Nem dobbar a síve, nem táruul a karja,
 Hogy édes övéit keblére takarja.

Ott van, ő is ott van, csöndes, tövén sírba;
 Nincs pápora szemnek, hogy őt vijjasírja;
 Nincs gondolat agyban, magasztos, isteni,
 Mely őt képes volna vijjasírni.
 Sokszor pillanatra, szinte látni vélem --
 Gyarló képrőlédés te jártól csak vélem;
 Rakosgadd vonásit öppe bármí képer,
 Nem az ér anyám az, mégsem ő az éper.

En' nekem csak hagyjár... hisz úgy is meg-neha
 Verdegül ha menten az ősi lajlekba;
 Minst gyönges madárfit helyketedő kármnyal,
 Todoról el az élet vihara magával,
 Korán kellel önön lábaimon járva,
 Próbálni neprülést tanulatlan spármnyon;
 Pötürgetni lattan az élet könyvébe --
 Arcomból de mennyi virágot letépe.

De az a szegényke... az ott a fészekbe;
 Ki szíve melegét annyira érte:
 Egyetlen kis árva nevelőben húzom,
 Akkor az a „volt-minis” annak esed (tudom).
 Elkérült a hársól mások küszöbére,
 Ott honi helyre mások eselédkenyerére.
 Oh, ha hányva-velve örvénybe vesődik! --
 Az árva szegényke de ki is törődik? --

Szűrebbben ürülnek immár a poharak,
 A befűdnek mindig nagyobb köre marad.
 Szegyet vet Etelka puhogalva, sárva,
 Szonyos nyitólgyába álmal a nagyhádba,
 S egymásnak nyugalmat jó éjféltés mondva,
 Lehajjták fejüket éjjeli nyugalomba.
 Aludnak Etelka, de nem tud hiába,
 Verdo madár szíve fogva kaliskába.

Ejzel van körülte - fényes nappal neki;
 Bájdalom szíveben s édesnek nevére.
 Szemét ha behunyja, ha néz a sötétbe,
 Mindenütt az ifjú arca áll elébe.
 Szásmor elsökélt: nem gondolni rája;
 S mégis csak rágondol, akármis csúszva,
 S hogy csóljás az álom két szemére koppa,
 Nyka akkor is az ő nevére süggőre.

Kora hajnalban még, alighogy pitymaltok,
 Kakas tráva is csak alig itt-ott hallod:
 Lopóit Etelka ki a permesőbe
 Ott pokoz az anyja sírjának előtte.
 Fölkel a vendég is, de hogy még az utra
 Versé a kópulót, eszébe se jutna,
 A legkisebb gonjtja nagyobb (mórtar néki,
 Fordul a gardához s így en kérd beszélni:

„Aludtam, de álmon valóságban is az,
 Mit mondandó vagyok, belkémre minő igaz;
 Ha nincs ellenére, adja meg azt nekem:
 Hadd legyen Etelka az én feleségem.
 Szüleim nem fognak, tudom, ellent vetni -
 Ők is voltak ifjak s tudtak is szeretni.”
 Nem próbát az őreg se igent se nemet -
 Ölelése volt csak a néma felelet.

Keresik Etelkát oda künn meg itt bent,
 Hárban is hár körül sűrű tetnek mindent,
 Mignem megtalálják a temető kertbe,
 S költője az ifjú gyöngér fölemelve:
 „Etelka, sírjánál
 Hogy síged szeretlek, it mondom én neked;
 Ha se is nagy értes, a minő nekem lássuk,
 Boldogságunkból csak, igened hiányuk.”

„Veső fészkel a mulsra, virágból fonossza;
 Örön napja lesz ma, se sírass halottas.
 Fáj, hisz sudon én az, fáj az emlékezet.
 Nemlevesnek sudni, hisz szívünk sereget;
 De mit segyünk, hogyha nem tudja az ember
 Megnemlétké terni, mi megtörtént egykor.
 Szárított fel hát se is könyvet se meidnek,
 Emelje föl lelked vigaszt a hisnek.“

Aprad sreminek forrása legodra,
 Hivattak cséppjeit letörölte onna.
 Szikkasztja arcát is edes örön napja,
 S magát sreme tükrén visszaregyogtatja.
 Hérés a sereget ifjúban éri,
 Boldogsága való s álomnak véli.
 Nehéz is elhinni: mi való, mi álom,
 Mikor annyi való álom a világon.

Segyet is válsodak karika gyűrűvel,
 Szerfogót is laksak lappan, szép sereivel;
 Tízit az esküvős Srens Mihály havára,
 Srens Mihály havának usóltó napjára.
 Pihenj se is lantom egy keves ideig,
 Nyerjenek új erőt meglavult idegid,
 Hogy ha majd idővel újfens megpremitet,
 Újhangot tudj adni újabb emlékednek.

Harmadik ének.

Széllekinet a nap peremén az égnek
 S megütöve állt meg, alig hisz sremének.
 Mit jelentsen ez a süngés - forgás, lármá,
 Ez a rajos lú - hó a Dobosi - hárbá?...
 Réges - régen volt az, s nagy ideje annak,
 Hogy még viszhangja is kihalt az a hangnak,
 Csak a vén kutyágas kórhorgas gémje
 Ha nyitode sraját síró nyöngéire.

Örönnapja van ma az ös - nemes lának,
 Sreét lótnak - futnak, areét lekomárnak.
 A fiasal ganda lakodalmás lakja,
 De lesz a fél város apraja meg nagija.
 A vén Marcsi bánya egész éjszaka át
 Kéféltre a lovas meg a ló sprestámás;
 Régi kocsis ő máis, de büszke is rája:
 Hogy hajtani négyest alig akad rája.

Pirkadt meg csak az ég, hajnal alig tessék,
 Ura a nést már is gyülekezni kezdék,
 Láháton az ifja borjuszrajn ingben,
 Tizenkét szél gasya, körülzáncos minden;
 Kocsin a lóval már nem való öregje
 Gyöngébb termépetű fejőnéppel egybe.

Spénacsomó ölék minden saroglyánál,
 Lovas megkapratni, hogyha majd leállnak.

Befogva a négy ló-^{spén} négy almás-^{szürke},
 Míg rúghat egy-egy ^{szűz} östödfüre;
 Erő alkalomra van különösen spánna,
 Villogó-villogó vadonát új lánja.
 Mindenik egy társos, villám volt az ajja,
 A rabolás majd-majd két-ö-dön harajja,
 Bispókér legel rajtuk a vér kocsis spémé,
 Hogy is ne, hisz ebben nagy az ő érdeme!

De nem nagyogó így a ló és spérstáma,
 Mint az öreg Marci kés piros orcája.
 A nap öröme magát is kihírta,
 Minn hegyes vasvilla így áll a bajjára,
 Farkallik bár itt - ott fehér dörrel-^{hóval},
 Únjár ki van csapva jó bajus-szűzével.
 Edvestova pedig itt van a hasvanegy,
 A fia Marci is már jó legény számba megy.

Megfogta a gyepőt korráértó" móddal
 A nagyot csörchit a hofpu tuhogyóval;
 Arral a kocsival a ház elé jára,
 Ura a vőlegény hogy felüljön rája;
 Mikor arrán fenn volt, nyelvvel esedenset,

Megindult a négy ló s mint a spél így mentek;
 Utánuk a népnép riogó hü-hóval,
 Csengő-bongó lóval, kétdős lobogóval.

Mikor már a város hátsók mögött volna,
 Egyes köhint Marci s beleszó a spóba:
 "Hej nemrekes úrfi, de csak régen volt a",
 "Tuttyó³⁾ gyerek voltam cserepedő korbá, -
 Akkor tájba" lats meg öregajja épen;
 (Állja meg az isten a haló földében)
 Er' kisbőrös volsom, jól volt fejem alja -⁴⁾
 Apám is itt spalgált (isten nyugovásalja)."

Nagyapponyest⁵⁾ akkor jártunk Nagyváradon -
 Né volt arrán egy szert csak a lakodalom;
 Csapsunk olyan lagzit, két orzágra próbott,
 Nélt álló héten át mindig vendég volt ott;
 A kilitest egyik a másiknak adta,
 Boldog, boldogtalan jött ment ki s be rajta,
 Még a kallásó⁶⁾ is harmadnapig tartott...
 Tolvse elígeltsem meg így lakodalmost."

Nem tudom ebből a rossz gyerekből mi lesz,
 Nem sejtisem, hogy még hírna valakiker,
 Odakéspát pedig egész álvót héten,

Főfőbe, fonóba ~~is~~ ül nyárfa-terékbe; ⁷⁷
 Legyekedik is nagy egyik-másik lánygal,
 De drámát nem vetek még a lányokkal.
 De lenne pedig, ha feleséget hozna:
 Nagy volna a pükkög hársát az affonyra. "

Egy fonta az öreg egymásba befédit,
 Jóna tán tovább is a végtelenségig,
 A szóból pár egész úton ki nem fogyna,
 Holgyha a vőlegény arra válapolna,
 Hátann annak lelke odajárt most másnál,
 Oda a szeretet drága Eselkánál
 S ~~is~~ megpedve magát, mint mük a virágból,
 De ~~is~~ viffa szivéhez perhesen a végzőt.

Báncsak ~~is~~ volna már, ~~is~~ lehetne nála,
 Miert hogy nem kelhet az ember is spámpa,
 Az a nagy ló úgy megy, verseny fut a püffel,
 Mégis hofjan a püvel, föléne egy évvel.
 Tünődöt az ifju, nem ügyelvel semmi
 A rajra, mit Marzi az ifjabb véghez vitt,
 Ki a kis vőfélyvel kásul egy szakéren
 Kurjongasson spörnyer spétes jó kedvében.
 De hagyjuk ittjára menni a náspüvel,

Tekintsünk tájára a lár környékének,
 Míg heje- hujával Congradig elhalad,
 Megnérrük Szabostán mit kezdnek eralad.
 Könnyü benézni az ősi lárú felkérés,
 Nincsen spükkevég semmi kasadétra, resre;
 Mert az öreg kapu nem hogy még besíre,
 De a farkából is egész ki van sépre.

Dolgozik a kémény, a füstös okátja,
 Körtöje a spikrás fujja spiporkárva,
 Nagy hogy majd kigyulad rajt' a golyaférnek,
 De hogy spégény golyák rég elköltöziének.
 Mdvadán pedig a lakodalmas hársnak
 Van nagy itélete az aprójószágoknak:
 Tégla, kendermagos jérére, kakas, kappan
 Egyentör ontatik gyilkos erőszakban.

Nézi a gardalaffony mind egyenként sorra,
 Nehéz-e, könnyü-e, emelve lasolja:
 "Ex a búbos mintig ellásoz tojással,
 Ex a gasyás kottó egész éven álsal,
 Ex a lizenkettő egy abami ⁸⁾ asszal,
 Orrova keltek a padlásra tavaffyal,
 Ex a ruera toj, az meg gácsér amot.
 Elég lesz, ha egyet-kettőt magának hagyok."

Poholi pür patloy odabenn a konyhán,
 Nem lever egy kén sem öppedugva, lombán;
 Termetes szakácsnők öblös kenderökben
 Forralják a vizet kóppólenek után,
 Kiváltképp belőle a szárnyast paskolják
 É erősen fűkálva letörlik a szellőt.
 Ott pöfög egy helyen a lakodalmas káisa,
 Ettől lesz a szakács keze győgyulása. 9.)

A ház vége felé ott van a kis kamra,
 Csapós a víz-akózt mostan veri csapra;
 Míg kéten vagy hárman belül a kiskarba
 Felér cipőt szelnek kenderbe, szitába.
 Az öreg garda meg köztük sűrű-forgó,
 Nézi: hogy'sz mint kalad künn és bent a dolog;
 Körüljár gyakorta a pintes kancsóval
 É kihalgasza őket étes mézes borral.

Kevés az épület — annyi nép nem fér be,
 Sárras hurat tehát has boldogyi felkérés:
 Nyolcra avagy tízre jó szelletes ponyvából,
 Ögysz a kötépre a nagyobb fajtaból,
 Hogy ha megjön majd a fiatalság kedve,
 Tánccra perdülhetnek a rőt, sima gyepre.
 É hogy a nőtát ne csak magga fujja-járja,
 Kakasütő is van, a csigényra várva.

Vitét régi nedvü hordót az udvarra
 É jó magas áspokon ottan veri csapra,
 Plátran mehet oda boldog, boldogságra:
 Nyitva van a csapja naphosszat üntelen.
 É hogy a bor éhóra senkinek ne ártson,
 Hírdet ököz pínul permetes fanyárson;
 Lakoma lesz ebből a drágényebb néjsnek —
 Meg is emlegetik sudon a miig elnek.

Az uoi vendégét számaára aronban
 Sok kóppu áspatál van felállítva sorban;
 Hófehér abroppal, mindlaanyai perítve,
 Rajza, mire vágják ember szemé, inye:
 Gyorslábú, rőt vadddal gyöngre malack egyben,
 Tokaji affru bor pokkalós üvegben,
 Szőlő, körte, alma: év usoltó csökkeja
 É több más, mellyel az őt termépet adóra.

A lakodalmas nép jól elhalad már,
 Ott is vannak immár a csongrádi kompnál,
 At is kelnek sorba a tiszpai néven,
 Onnan meg már a ház sines nagy meffriségben.
 É még csak udvarán a menyaffponyos hárnak,
 Ott lesz nagy a kedvük, még csak ott hurárnak,
 Körszöntik egymásra a kancsót, kulacsot —
 Po' kedvük árja a parton is tül csapót.

Majd felfordult Lára Varga Kelemennek,
 Olyan nagy a jó kedv, miibe' elömennek;
 Adlig örünik meg csak, de csak pillanatra,
 Míg semplomban a pap ökes öpve adja.
 Annál örülajabban tör ki arsa' ujra,
 Tánctot lejt az ifja perdülő, forduló.
 Nem is lenne annak hajnalig se vége,
 Hogyha lassafele indulni nem kéne.

Kelelőjén a nap magát kinyitente,
 Fordulja spekere rudját naplementre;
 Szédelő ködök a napszép is spekerre,
 Hogy Szabotás meg jó idején elérje.
 Ilmek a kocsi, meg uffent kerpállnat,
 Vége alig lenne a hátalkodásnak.
 Anyira, hogy jócska icsó felsz el bele,
 Míg a menyafonygal a napsz ítra kele.

Hogy lepint a nap rórsapros ágyán,
 Doboz alatt jártak ott az erdő páján;
 Sőt az ej sötétben, szárnyával legyintse
 S örünik ködök fakart a határon mindent.
 Olykor rebber el csak magános madárka,
 Hang nélkül duhanva kisorsi pályára.
 Száll a képrelet is s viffa sírve loppal,
 Megsölti a szivet rémséges dologgal.

Kái volt J.

„Kár volt” - mondta Marci - „ennyit késlekedniünk,
Még az legkisebb lesz, hogyha elszédjünk;
Hánem sok öregből hallottam én gyakran,
Hogy itt az erdőben csunya csivány-lad van.
Ehón mi! - nyúl szaladt keresésül az uson,
Az pedig nem jó jel - az aprántól tudom.
Aztán mikor voltunk indulóba félén,
Kakas kukorikolt fenn a kapufélen.”

- „Babona az Marci - spó se való benne,
Hogy annak valami jelentése lenne.
Egár, hogy karanyját vannak itt a fájzon,
De nálunk semmi sincs, mire foguk fájjon.
- „Hó, jó, ha nem litik, nem is kell hogy higgyék,
Dörmög rá az öreg - „ilyen a mai nép;
Való pedig, mint a régiek mondottak,
De az mesebepéld a fiataloknak.”

Mig csak itt állt spóra spót ujisnak,
Eltűnt a dolog förtéint végin a kocsiknak:
A fiatal Marci ott a kis vőfélygel
Sőt megbarátkozott a pötlő nedvével,
S a mint pityókásan dudolnak, gajdolnak,
Uspéti meredek lejtőre hajpadak,
A honnan vetők a tulipános láda
Belefordult spéper öreg postolyába.

A nápréj steje min az erdőn halad -
Szárax levél pörmöt a kerékek alatt -
„Per - mond a menyaffony - jér korán körrelbb,
Ugy reszketek én itt s téged úgy félselek;
Nerd, ott a bagolynek spemei hogy égnék,
S nem hallod-e hangját sügő bepednek? -
Oh, ha megnyortáigod korán elveszejtem!...
Sélkem idővőfélye ölelj által engem.”

- „Mitol remegsz te úgy annyálom Eselkán?
Dajka-mesék rémít idősgesed felkán?
Nyoma dinerei itt az éj alatt semminék,
Magadat csak képrélt árnyakkal rémised.
De meg hogyha volna... itt az én jó kardom,
Meg az én kés kavon - sőtled viffpatartom,
Megivok, ha kell a pokoli spátannal,
Horráid nem juthat csak halossesemen által.”

Mig hogy ért mondja, - megrörren a cserje
S vérfagyapító láma üvölt fel egyperre;
Mint éhes farkasok a védselen vadra,
Ordosva rohan ki Sámson bögr csaparra.
„Hóha! megállj kocsis - ne gyűkénd a lovat,
Ugy se mégy te imes egy árova tapodtas!” -
Kiad egy durva hang, - ragad a gyepelőbe,
S áll a négy ló, mintha földbe volna nőve.

"Nyomorults karanja, átonáltó népe,
 Kik orvul sámadtok éjnek idejébe,
 Éjnek idejébe fegyvertelen népre,
 Nem egy ki szemetek érzésére tűrte?"
 - "Te vagy az Dobozó? - felel Sámson erre -
 Er még itt melledél ugy-e a kis gerle?
 Gy erőt vártalak s istenemre mondom,
 Kardunk dönti el most: kinek surbéköljön."

- "Hah, pokol fajrasa! menyaffonyon neked?!
 Volna pár életed, mégis vönök veled;
 Hadd veffel el inkább garak fegyverétül,
 Sem hogy sivár élsz keljek mála nélkül."
 Minon arról kardját hüvelyéből rántja
 S rácsap, mint Gybia kölykes orolánja;
 Etelka kérdőre esve reménykedik,
 Haptalan a jajzó, nem hat a pivekig.

Clitlog-vitlog a kard, padogrik a spikra,
 Agyulad spinke a lég, a hol átkasítja,
 Kímli merőn szemét szem az ellenfélnek,
 Kikerülőni esélet az arról pengének.
 "Nem ez a vágás - a pokolba vigyer!"
 Felresiklik a kard sodros arról-inger,
 Keszere a másik - ugy-e jól volt mérve?
 Ördögi profádnak örök bilygőre."

Tronitja Dobozó - tágit is már Sámson,
 Sandis ide-oda, hogy rés után lásson,
 A becsület - ugy sincs - de minnek is neki,
 Jó, ha az életet pusztán elviheti.
 De bizony még az is ott vesne - kiába,
 Éjjelbe boritna két szemé világa,
 Forténebből ha a vég pillanatokban
 Segíteni Bedekó melleje nem toppan.
 "Két kéznek ellene kevés az én kardom;
 Vele nem hogy győzzek, - védelemre tartom."
 Kérdi is Dobozó magát úgy védelmi,
 Hogy két emberit is jó szemét benne ki.
 De miig amart mérni, bréshet jutott Sámson
 S nem átalotta, hogy orvul oda vágjon;
 Oda vágott, oda fehér homlokára,
 S veres arccal bonts darga falombjára.

"Odovár, oda van! Oh jaj, vége, vége!"
 Sikolyja Etelka sópítve feléje;
 De mint szárnyas ölyű Striván kap horruja,
 Ragadva magához spélsches lovára.
 Repül vele artán, mint tűnő gondolat
 S halovány arczára csök után csököt ad.
 Döng a lödubogás a hallgatag éjben,
 Fehér fátyla lebegek hűvös övi spélben.

Mint gyöngy madarok a légya láttára,
 Vagy sárga levél a szél fuvallására,
 Ugy rebbent sétova a lakodalmas nép,
 Kéi jobbra, ki balra - szertelen, tranaspél.
 Marcsi bánya magát észre aron vette,
 Hogy csak maga maradt, senki sincs mellett;
 Oda kondit egyet a rigók nyakába,
 S arral vesd el magad - megintul felvágva. ¹⁰⁾

Megeredt a négy ló, - nem kell ostor neki,
 Röpteti a kocit, a mint csak viheli;
 Mint ha kicsi pelyhes szél vesd a szárnyára,
 Az öreg egy - mentve beér Szabolcára.
 Elmondja ott arban a dolgot mivoltát:
 A drága menyaffronyt el mikéint rabolták;
 S végre sok himnusz - hámozás közepe:
 Hogy az ifju garda maga is elrepült (= elcsúsz).

Hátsul a kis vőfély s Marcsi a fiasal,
 Fölpedelőkhözök végre üggyel-bajjal,
 S hogy hiveskedtek arban a hársyuból,
 Hédvük sühögőre ereptik ki nyból.
 Neki fogtak nyfens vejársának, gajdnak
 S szűkhölő hájnalra Szabolcára hájtnak;
 De még csak ott néznek szemmel pájjal nagyot:
 A menyaffrony mincse - a vőlegény... halott.

q

Negyedik ének.

"Rabon vagy, foglyon vagy... őt dehoggy - ér poked,
 Érted viseli arcon s mely sebet.
 De kúrnén szán sebet a halál kerének,
 Csak téged láffalak egy percre enyémnek.
 Foglyon vagy - nem vagy ar... Szabad vagy erennel,
 Parancsolj mint tetepik szerteló szivemmel;
 Légy ura, psarnoka korlátlanul annak,
 S bispoke királynöje szivemnek, váramnak."

- , Elgyilkos erőszak rit szörny elölem,
 Elren napvilágát be vetted el pálem;
 Kardodon piroslik - neved sziggyenére -
 Orova legyilkolt vőlegényem vére.
 Fonják át testemet inkább hideg kígyók,
 Minő keresd, mely rajza átvere a gyilkos;
 Éeksen inkább lenn a sötét sírfenéken,
 Semhoggy egy Sámsonnak ölelése érjen."

- , Lám, lám a kis galamb, még epéje is var;
 S háptalan pedig más - ő lenn van a sírban,
 S annyi pür szivodben jól tudon hogy mincse,
 Eltre halottal hogy felmellegitven.
 De nem is poked - fogadon istenen,
 Nem miy se imet el, miy bírom kés kerem.
 Ha szep szó ren hájpnál, var erő ellened -
 Előbb vagy usóbb - enyémnek kell lenned."

Isten hagyta Erelkát, rácsapva az ajtót -
 Szegénynek szemébe a bí könyves tájéka.
 Párja vépte gerle sokogó bugása
 Sajgató szavakat nem lehetne mássa,
 Madár, la panasza, fájdalom kibúgja,
 Párja víppatékán fölkaraghat újra;
 Neki fogsága is bánatos nagy panasza,
 I mellette azt sem tudja, ét-e, kal-e ama?

Csak mint a madárnak neki is van szárnya,
 Hogy ráborulhatna kedves halójára
 I vagy éltet csókoka víppa hi keblébe,
 vagy mindkettőjüket körös sír fedné be.
 De it, haramjék körs, föld alá temetve,
 Elni éppen semmi - halni volna kedve;
 Mégis, hogyha kerít emeli magára,
 víppatékja azt a remény egy dugára.

Elvonult a vihar - szelloző helyre;
 Kelma jött s az ajtót esendően beszára,
 És ruháka bánatára másska möbra jötte:
 Juson Erelkához, mint a serge épökre.
 Öleli, csókolja nyakába omolva
 I nem is hogy mondani, hanem fujdokolja:
 "Ki vagy te? mondj neved, bánatnak virága,
 Mi sors üldözött e pokoli világba?"

Megrebbent Erelka, mint gyöngy madárka,
 De a rokon szívat, mely szívet bejárta,
 Örlata felelmél s öröm lett belőle,
 Öröm, hogy akadt egy nem várt néptovőre.
 A szívetnek máis az is vigasztalást nyújthat,
 Ha van egy, ki hiven megvértja szoburkat.
 Erelka keble is példül bíralomra,
 I elmondja mind a mi szívet, lelket nyomja.

"Hát te" - kérde kelmas - "hogy jutottál ide,
 Tolvajok, gyilkosok, haramjék köribe?
 vagy már itt nőttél fel s ex egész világod?
 "Hát büvés micsin is teremhet virágot?"
 - "Nem itt nőttem én fel, nem is itt születtem,
 Más ig napnyára ragyogott felettem,
 Más hullámon ringott életem csobnaka,
 De kormányos szíven s nem az ésp volt maga."

"Sámsonba perettem - mit tudtam, hogy hi ó", -
 Piskon épökre vele, nem is volt esküvő;
 Mind hasztalan volt a szülői hitalom -
 Oh de keső máis a bánat és bíralom!
 Láton már, az igaz, de mit ér - hasztalan,
 válsótatni rajta nem bírok egymagam;
 Repülök én innen, de hogyha nem lehet:
 "Jogoly vagyok, örök legkisebb léptemet."

"Vols pedig egy ifju, oly jó, oly hü hozzá -
 Lángoló szerelemét és hogy nem viszonzám!
 Szemünkkel a távol ködébe kémlelünk
 S közel mennyi virág marad el mellettünk;
 Eltűnik öröme hányzor többet érne,
 Ha valót nem adnánk ábrándait cserébe.
 De így volt ez mindig s tovább is így halad -
 Szívnek öszi virág más a tapasztalat."

- "S ki volt az az ifju?" kérderi Eszelka -
 "Szegény nemes ifju, nemes szive, lelke;
 Neve nagy Bálint - sohasem felejttem el,
 Öntörön emlékeket esőre szememmel."
 "Híves az testvérem!" mond Eszelka erre,
 "Oda van, bujdosik, isten tudja merre;
 Te volnál hárs felma, kis ő így szeretet
 S kiért bán eldobod egy ifju életet?"
 "Ez vagyok, ez vagyok, s te testvérem neki -
 Vétetlen az embert hogy' öfpevereti.
 Ne büsüdj Eszelka, lesz szabadságod,
 S ha másképp nem lehet: itt ez a tör, - látod -
 Sámsonon kereptül török útat nekünk,
 Bujdosó kedvesem elő kell keresnünk;
 Addig megyek érte, míg csak rá nem lelek
 S keblemben ölelem - de most isten vedel."

Mikor Sámson verés a terembe lépés,
 Kriván a söbbinek mond ilyen bejédes:
 "Crimborák, azt mondom, hogy Sámson verésünk
 Az együtt szeretetből nem adja ki répiünk.
 Indjátok, hogy leányt szeressék a napokban,
 De bír az öptályból a mi szemünk köppan.
 S turbékot neki, ha hogy viszonzná,
 Pedig nem addig a - jussom tartom hozzá."

- "Itt a jussod, ha kell!" s arcul üti Szörnyes,
 Vés melle az csak le, de az sem egykönnyen.
 "Itt is, ott is villan a kard a hüvelyből,
 Egyik avagy másik, de meghal ma ettől.
 Rúja a kard egymást, süvölt a levegő,
 Krivánnál ügyesebb, Sámsonnál az erő.
 Soká tart a küzdelem, végre egy csapással
 Sámson Kriván kardját s fejét szeli átszal.
 "Kinek kell még a vérsz, jöjjön ide gyorsan!"
 "Kiált Sámson roddul -" hadd adjan ki mostan."
 "Nekem", szól Bedekó, s bitlen a körépre;
 "Szép az a menyasszony, én is hívok érte."
 Újra csendül a kard, újra száll a szikra
 S lerogyik Bedekó, mellel áshasítva.
 Több hívó nem akad - széppenne ül kiki,
 Mint csibék, ha a sas áldozatát rípi. - -

De hol is hagytam a korábbi énekben? --
 Ott fekszik Doboni félig eszméletlen;
 Sebe forrásából piros vér patakot
 S lóborra festi a sajnáló karaptot.
 Csend jöve végtére helyébe a rajnak,
 Közeje ha hallgat szavak ágnak, galyrak,
 A mint az álmából riadt madárka
 Visszatért a puka felpékre, tanjára.

Csend ül a vidéken - már alszik az erdő, -
 De mi raj az? lépés - mindig közelebb jő;
 Recsen, roppan a lomb a lóbnak alatta
 S hallgat a mint jön közelebb haladva.
 Már látszik az árny is - alaktalan alak
 Hajbókolva a mint suttar a fák alatt.
 Veli fehér fagyás a hold is az éjre
 S az új lepródzó sikkos jövevényre.

Hoppu köpenyének sarkát veri alja,
 Azt meg derekához csinos-öve tartja.
 Arnyát homlokára füstös haja hánnya,
 Szjonti fehér az, de mélyre van szántva;
 Ott sötétlik a seb, mit az idő vágot,
 Korán öregítve dús fiataloságot,
 Ott is marad az, mint hegedő fának,
 Bár forrad idővel csökken a sugárnak.

Jött a sikkos alak névve jobbra - balra,
 Mintha tartana, hogy a csendet ravarja.
 Majd látva az ifjat fekete vérbe-fagyba,
 Oda megy s hogy él-e, kimutat, hallgatja.
 Arntán vigyázva karjaira veszi
 S magával vigyi el meglehetősen meppi;
 Ott egy kien völgyben, galy sátra ölben
 Elmaros fü-ágyra lefekvészi szépen.

Most-mertén virrel molg ki a sebet
 S borogatást rak rá mindig hidegebbet,
 Mérsékelt az egy égő, maró láriás,
 Mely mint sűrű avaron, rajta úgy csitkár át. -
 Élel már, de nem kell sem étel sem ital,
 Sételődik folyton láras álmaival;
 Magánál alig van s félrebepít ismét:
 „Etelkát, Etelkát oh hova is vitték?” --

Mikor enyhült kiffé feje forróága,
 Szul gyógyerejű füvet rakta rája.
 Böngepet az erdő gyökeret, mozsátot,
 Mit az ő permépet orvosságul adott.
 Vols eresző-, kakuk-, pemecfű vegyest,
 Szénamuvóval a siptesfü¹²⁾ elegyest,
 Szrapot, pároló s annyiféle szerek,
 Hogy annyit nem látan, de nem is ismerék.

Sobba fordults végre, mely időig hányra,
 Birtos részbe kötöt a kétség sájkája.
 Nemcsak remény többé, hogy életben maradj,
 Hálógai annak arca és szemtugarak.
 Dobozai kedve is, a mint percedül vére,
 Visszaker nyólag elhagyott fészkére,
 S bepedtkörben lallan a mint réá térnek,
 Elmordja borsát az ifju remetének.

Hallgatja az híven Dobozai beszédét
 S promóruin sokajt fel, hogy elmordja végig:
 „Boldog vagy te, pártot boldogabb énnélén,
 Kinek a szerelem bija nyomja vállam.
 Virágot kerestem, de réá nem taltem,
 Csak álmodok lidérces csalogasod engem,
 Sétforatod az álom - kihülve kebelem,
 Méré helyén csak a keserűt értem.”

De mondolma csak nekem: az Etelka nevet
 Lárás álmaid közt gyakran emlegetéd,
 Neved csak őt kérlek a vesztéknéver.
 „Varga - és csongrádi”. „Te az én testvérem!
 Egy anya piált minket, egy bölcső ringasod,
 Eltes mindkettőn knek egy anya-ciók adod,
 Én meffe kálódram) - ez már elég gyápnak,
 S arósa anyám is halózza a háznak.”

„Mi lepr aszamból, ha Etelka sem lepr meg,
 Dühös ki nem állja ennyi fergetegnek;
 Flajás is pépte mar tudom a fél dere, -
 Gyöngye vállainak sok lepr ennyi feret;
 Vigapalmi palán vifpa kéne pörren,
 De arra nekem is nagy volna örökségen,
 Flervads levél úgnak, a melyből leest,
 Lóhaj- és parafnát adhat-e egyebet?”

*)
 „De se ne bánkódját - nincs okod a bura,
 Meggyögyülök s aradat ölelheted újra, -
 Szár vepéttel öröm volna pörbe réren,
 Tudva, hogy távolban egy szív lobog értem.
 Gyögyülj fel csak egyszer - fogadom istenen:
 Etelka's pámuda hogy vifpaferezen,
 Cölkuszatom rejtek - újsáid a várnak,
 S ha én od vepék is, nem oly nagy lepr kénnak.”

It is maradok én - nem megyek sehova.
 Száljon át fölöttem tűnő évek sora,
 Nagy is a vitágnak, mit egy kén elveted,
 Ha megparoffák is, nem sokkal nekerebb.
 Iten maradok én árva remetének,
 Szédjék le arcomnak rórsait az évek;
 Egy vigapom marad s nem csalogom benne:
 Nincs öröm, szenvedés, hogy vége re lenne.”

*) Az itt következő két sort megcsereáltatni
 kéni

„Mit értehet veztél - homlokodon e seb
 Előbb avagy utóbb, de birkosán heged,
 Flanén id, ide bezz, mi jivember sajog,
 Nem gyógyítják azt meg, nem lettek, hónapok,
 Egyetlen is rája: búváraton társa,
 Klicsi kobron dalos hírja rokozára. -
 Hallgassd csak e dalbar mennyi rokon hang van,
 Répsz vep spiritke a mult jelen fájpalmában:”

Ezer után kis jár adol
 Az idő már elhaladott;
 Csapásgála Béla király, -
 E néven a nevezik már -
 Hogy a tásár napkeletűt,
 Mint a folyam rugó fodra,
 Megindula éregetűt
 Véres harcra napnyugotra.

Hogy Basu a had vezére
 Az Urálon álsalére,
 Erepkedet lallan lejjebb
 É megpihent a Volga mellett.
 Volga folyón áskelének,
 Ki tón lövel, ki meg láppal;
 Ki meg hársán a sekélynek, -
 A lovasok úptasággal.

Egy a Donon és Dneperen,
 Egy mentek át a Dniesteren,
 Mi a Pruth és Szarosh mellett
 A kunsokra réálétek;
 Ereken is hamarosan
 Rajz' ütötek, megütköztek,
 É hogy kiérték Huskent onnan,
 Mra lettek Etelkőnek.

Innen tovább napnyugotra
 Felhő mödre gomolyognak;
 Az elöhad imitt - amott
 A Kárpátra már felkapott.
 Háruk mögött jupasa a föld,
 Elöük a rémhír szárgald,
 Egyik mesés a másra költ
 Penger jámuk nagy volkárul.

Mohi partján, Sajó mellett
 Gyápor harcának mi vége lett,
 Az art pudni a karónak
 Elmordja a pirosló hab.
 Hegedűsök is elsirák,
 Mi pükcség hás elmordaron;
 Dalom tárgyja gyöngy virág,
 Nem a harcán riadalom.

Berontat a nagyva csorda,
 Hjus, aggasz irtva sorba.
 Egy szakadik - nem sok számba' -
 Deruffran a Karámba:
 Le Békisbe, hol akkortájt
 Makkos erdő terülve el,
 Király vertésit makkolják
 Karápai nemes névvel.

Doboz neve volt a helynek,
 A hova megtelepedtek,
 Falán a makk dobosától, --
 Mások szerint falán mástól.
 Ide szállt meg a tatár nép
 S a karápot vadlalat, hallat
 Ugy a népet, mint verésit
 Embereket bő itattal.

Látni, hogyan s kitérő vették,
 Tészet nekik a szívellég;
 Nem is voltak roppal érte,
 Elmondom még rája ferve;
 De Akost a had verésit
 Bogár szemü bírólánya
 Szemsugári megigérek
 S szerelen led szívük lángja.

„Érj Puliskám, lelkem lelke!“
 - Monda neki megölelve -
 „Egy a halál, egy az élet,
 Nem pakitlas el a töléd;
 Esküt vedem orpágonnak,
 Neked csak a szívem adom,
 De ha kell, hogy elpartoljak:
 Erted amarr odahagynom.“

„Szeretlek, mint ja a tavasz,
 Enyhe fény, mely lombos fakaszt;
 Törőn, mint a nap sugára
 Hozzan tűz dől komuskjára;
 De szívem, mint ha fellegül
 Magas oron fehér fején:
 Elborul a sejtelen tül,
 Hogy nem lehetne soha enyém.“

„Poni fograk nekén napok,
 Tészt, komor, bösz csapasok,
 Szánunk felmeg sok szerre,
 Erdőd erendje jól lesz verve;
 S ha bi-hely nincs számolokra,
 Rabláncokra verve visz el
 A vad csorda, foglyul fogva
 Annyi mások szerével.“

Építselek várát ide,
 Elrejtve a föld mélyibe,
 Mit épre a virsga ellen
 Törge peme ne beffer.
 Segyészek est mikamarabb,
 Nem odárva - halogatra;
 Sön a vész s az idő halad,
 Még neátok bajt hozhatna.

Volt ~~ot~~ egy vár hajdan, régen
 A Körös egy könyökében;
 Nem is vár, csak egy sáncsolás,
 Egy óriás parkó-alak,
 Oda beem az erdömélyen,
 Miről a nép bizonyoká:
 Hogy Attila idejében
 Húnok építették volna.

Napra gyorsan hozzálatnak
 Dolgához a nagy munkának;
 Ásnak - vésnek, fás faragnak,
 Pöldes lánynak boltorátnak,
 S hogy elkészült, hamarjába
 Belement a falu népe;
 Oda vitte, a mi drága,
 A mi becses volt előtte.

Parancsolas, pecsét rajta, -
 Mi lehet a foglalásja?
 Nézi, nézi verés Ákos,
 S báson speme nem komályos:
 Megérteni alig bírja;
 Az volt pedig bele írva:
 A levelet a miut kapsa,
 Induljon a pillanatsba.

Elválni ah, milyer nehéz, -
 Hapstalan a szív ellen épp;
 Mefre pudni, kit szeretünk,
 Akárhogy is fáj minnkünk. -
 Sőt Puliska új-naponta,
 Kérlelve hogy ne menjen el;
 Hapstalan a köny, mit ont,
 Az a parancs, mennie kell.

Elment Ákos sötét buval,
 Mint ha szélvész felhőt fuval,
 S hőmpötyögési gyász-fekete -
 Egy-két cseppje ott ül spemér;
 Kötöröli, de hapstalan,
 Torrasa csak ott beem marad
 S ciörgederik bár untalan,
 Kiapadni még sem apad.

Mefre járt már a kis csapat,
 Öveire rá is akadts,
 Hancos Ákos epüve, lelke
 Nyugrást soha föl nem lelke.
 Tényes nappal, délsugárba; -
 Koron éjjel, pivatárban:
 Mindig csak a kedves lámpka
 Drága képét látja abban.

Egy őr egyper sötét éjjel,
 Marokargóti búz epüvével
 Sötét alatt egymagában;
 Neve aludt már jávában.
 Kópa ő is lovára kap,
 Haffau-topra kiléptetget;
 Assár megy, mint spicliamat...
 Helyét kelik, ha ébrednek.

Csulika sen pihenő otthon:
 Emépkette magás folyton;
 Ki-kiment a Köröspartra
 S őt várt rá naphossza.
 De hiába, bármint járja,
 Nap nap után egyre kelik,
 Mégsem jön meg az ő párja
 Felparitni bús könyveit.

Tels már a hold, meg is fogyott,
 De neki hiót meg sem borott;
 Spáttuak arra lárvak, ludak - -
 Kedveséről mitsem pudnak.
 Most is ott bolyg, mint egy spellem,
 Hol habarik a Körös árja, -
 Egyszer csak ott álsálatlan
 Maga elött Ákos látja.

Vág a lovag a medernék,
 Hova hajók nem is mernek;
 Mit neki most örvény sebje,
 Halálnak is nekimerne; -
 Oda is ment - az nem újsa,
 Oda ment a rút halálba:
 Lovát, magát mélybe hárta
 Sebes forgó pölcsér-szája.

Lásja a lány, hogy pünik el, - -
 Segítségre senki könnel,
 De halva is: a ki merne,
 Nem akadna oly emberre.
 Maga rohan a habokba
 Egy síkossal eszméletlen;
 Vízpi is is a víz sodra,
 S őt pihennek halva ketten. - -

Véget ért a nehéz próba,
 Elvonult a fatár csorda,
 De hajh, súlyos nyoma után
 Egész ország maradt jupptán;
 Melffne tájék permő földle,
 Falu, város hársorai
 Ugy maradtak füstölőve....
 Pésmüllők lakosai. -

Doboznak is csóvát dobott,
 De lakosok nem voltak ott;
 Vissza csak is akkor tértek,
 Hogy híre mult a vepélynek.
 Érskermi horráfogtak:
 Falus ülnek máink helyre,
 De a régi falu-romnak
 Ma is "faluhely" a neve.

Fels az idő. Lombajévek
 Száradokká növekvének.
 Mő már ~~kit~~ követő alig hever,
 Nő rajta fű, kistis speder;
 De a domb a dal fiának
 Elmondja, la ill felte:
 Bogár szemű bírólánya
 Akos peréret logy' kerette.

2

Alighogy elvígri, csörtelést hallanak,
 Perckedik ki a bozótból egy alak;
 Odancérnek, hát ki? - a vén Marrai bánya,
 Nyakába a kapta csikos Parimnyije;
 Dejes somfa - füstös a kerubeliye, -
 Meglátja Dobozit s odarons izibe,
 Öteli, csókolja - ott a lól csak éri,
 A nagy burgósaigból alig bír kitérni.

Edes kedves gardám, csakhogy réád telken
 S még eltebe' lástak - ugy örül a lelken;
 Pixony ödöngök már vagy egynekéim rapja,
 Flej de búdul Szegény nagyafromy miada.
 De hába ispernek csakhogy már így vagyunk,
 Valahogy lappuskár csak hara ballagunk;
 Örülnek majd ott hon sudom igen nagyon, -
 De a többis immár más éreke lappom.

2

Ötödik ének.

Óvad a jégvilágos keréről a kőnek,
 Szelvénye csókja langy savapi szélnek;
 A durvítás, mogorva, durva vihar helyett
 Szénya: a széllel ringó lombos lengyel.
 Mics apja letarolt pusztaliss kerével:
 Tarkítja a merőt virágok erővel,
 Sól rá' mindre ruhás illatosas, szépre,
 Ugy hullnak ezrel keblükre a méhek.

Megrendül az erdő erőtelj hangja,
 Felfogja a visphang, meg odább rikkarja;
 Csendül tova gyorsan, hullámzik a pengyel
 És fölveri a lélek az erdei esendnek;
 Rejtkei a hangra a kakuk is éled
 S kurgantva kiáltja: hány évig az élet;
 Ott jön a magasba, hogy senki se lássa,
 Ott peng a facirsa hívó pokogása. —

Fölgyöggyszavapra Doboz is végre,
 Lorradás mutat csak volt sebe helyére;
 Főölgeti art is az idő lappaukén,
 Evék elmúltával alig lássuk artán.
 Az a seb már nem fájt annál jobban ígert
 Keblében a kétség: Etelka mivé lett;
 Visszajött fépkere fecske meg a golya,
 S ő neki hírt se hallotta aróta.

„Etelka, Etelka! Szébb világom napja,
 De csak messze sodort sorom forgasaja!
 Te voltál szerelmem pülvilági képe,
 S sziveműb a végre szél is elreje.
 De miut késő fénye alkonyodó tájnak,
 Megspincsi arát a lombra homálynak:
 Szivemre is ragyog a his esti fénye,
 Hogy még újra lássak lelhem szép reménye.”

Indul föl Bndára fiassal Doboz
 Panapás király a színe elé horni;
 Csmeri jó szívet lelke a felségnek:
 Nyíjen baján segít örömet a népnak.
 Indja: szent elötte országa nyugalma,
 Vaskéssel fenygiti, ki art megravarja;
 Sőt legyen az főr, idegen vagy bárki,
 Parancs szava méri annak a határt ki.

Mikor a királyhoz feljuszt Bndára,
 Lejes hajva kérdelt a trón pülvilágára.
 Trónján ül a király szeliden mosolygva,
 Kétség a lélek burdul bíralomra.
 Előtte az ország nemefféje, ragyja,
 Harcednek, hitneves vitének csapasja:
 Gyarak, Ujlakjak, káplós urak, papok,
 Kiket itt név szerint el sem is mondhatok.

"Felszentes királyom", így kezd a bejövélbe,
 "Parancs és kérelem hoz szíved elébe:
 Áramat - jivul rá mondani is arcon -
 Elrabolták földem aljait, cseles harcra.
 De kör a véletlen idekés mindnyájunkkal,
 É lovagi nevére nem csóba eszünk,
 Tanum ez a sebhely - drága volt az ára,
 Karddal metpitem a rabló orrájára."

Befogadtuk Giskra haranjai vitéreit,
 Shálátlanságukkal ilyekkel veszik;
 É élődnek rajtuk s nem elég ez nekik, -
 A mi kevesünk van, erővel elvepik.
 Nincs óra miadtuk sem élet sem vagyon,
 Gardálkodniak rendre, spetsire, spabadon.
 Fehinted uram király nyugalmát a népeknek
 É irtad ki a hitvány, élödi heréket."

Hallgatja a felség mindvégig nyugodtan,
 De a végző szónál isponyvat toppan;
 É mint privatan előt állokában a nap,
 Bibor-vörös fénygel ég arcon a harag.
 Athos vészera-faj! rég hallom felőled,
 Hogy népemnek mintha jikennise földed.
 Tovább-tovább terjedsz, mint irtástlan taracok?
 Éigyomlállok úgy, hogy immagül se maradj!"

"Vannak még énneken dalias vitérim,
 É kiknek fájja ott nőt Keletnek vidékén,
 É' erőbe' van még villána a kardnak,
 A mit köre látott háron pengőpartnak.
 Harát perret egykor ez a kard minékünk,
 É éles, hatal - de ars meg is kell védenünk.
 Kell, e sópredékes hogy kiirtsa karunk -
 É aradni kell, hogyha jikenni akarunk."

Tespet a királynak ilyetér bejövélbe,
 Helyeslő, éljen" - nek alig leve vége;
 Mint ha nyári pápor idején az ég peng,
 Floppu döngés után áll be csak a mély csend,
 Akkor is csak azért, hogy újult erőbe'
 Hasítson villánna isat a felhőbe.
 Ugy harog a gyűlés helyeslő reivajja
 É egyike fal a másnak meg visszaválaja.

Szétoszik a gyűlés - - a rendelet adva,
 Mikorra gyűljenek ráplós urak hadba;
 É ki van túrva a nap, kiérvára az óra
 A képenlevésre, a megindulóra.
 Okszatva a veszt egyike mint mása:
 Mely pápra és hogyan effék tanadása,
 Örvö a Kárprások meg-kuzos vitéke,
 De kérdés: ki megy le az ország sívébe."

Gyűlés a próbával megyen a felsőig is
 S pünösdiét próbáján járva - kelve végig:
 "Nem! - - oda én megyek. Magamnak kell látnom,
 Hogy hagyják kordára legyára orsiágon.
 Magam megyek oda seregem pínével,
 Megmértkönni a cseh halandó népével.
 Mésó az a nép rá - kovácsnak gyöngye,
 Eretem honfi-vért mely annyiszor önté."

Itt a kitérőt nap - képeken van a sereg,
 Rendi-módja. Szereint kiki útnak ered.
 "Kendül halom és völgy riadó kúrthangra,
 Zúplót röpi a szél lebegő fuvatra.
 Tünik falu, város utána a hadnak,
 Loká láspik, a miut kendőt lobogatnak;
 Az is elmosódik a kék meffiszébe,
 Emleke marad csak a bajnok szivébe."

Elvonult a sereg csatározás pájra,
 De áll még hárompár a verésre várva;
 Dalias vitéri fekete seregnék,
 Kiket annyi könnyű szemem pedegetek.
 Nem várat magára, a verés is pártan,
 Rejtve van orrája ragyogó sisakban;
 Párna a ruhája, miut a többieknek,
 Ént, s miut a forgószél úgy nekierednek."

Úgyetnek naphullat; nem is mernek - szállnak,
 Áras megkapatni olykor ha megállnak;
 Lepile a levelek - hevederer tágit...
 Alig tart az egész ^{rövid} egy óráig.
 Ejjelre ha útnak kábort a pabadba;
 Utbar leli nyfens a regg viradatja.
 Harmad napon artán, alkonyodó félen,
 Megpáltanak Sámson vára köréliben."

Benn a rabló-népnek karogott a kedve,
 S hogy ilyes történet, nem is sejtették.
 Amult is a szemének alig-alig hitte,
 Mikor azt látta, hogy körül van kerítve.
 Füst ide-oda feje-vepitéten,
 Maradásra gyáva, menni visszavertem.
 Kimenni: fogoly lesz, birtos a halála -
 Maradtja a remény gyöngy csónapála."

Megpeppent Sámson is, de mint róka, hogyha
 Értos kopófalca szoritja sarokba,
 Fogcsatogva áll meg végső kürdelenre:
 "Hívja ő is népet öffe egy kérembe.
 Tanakodva ottan hányják körül kezre:
 Szabadulni imem hogymiképp lehetne,
 S mikor azt látják, hogy - végre is nem lehet,
 Tölték a vér hőre mondva ilyeneket:

„Mondtam én ezt ugy-e? - ki sem hajtott rája;
 Szavát az öreg csak jupfába hiálja.
 Dőre hűsködéstek - imé láshatjások -
 Milyen sötét felhős veszélys hőra ráatok.
 Töljén a jó szót mindegyik megveti;
 Tlyentkor volna már a véretek keleti,
 Mikor mindezt késső. Hadd lám, hol a vitéz,
 Ki élte a biztos halálra penyi késső?”

„Nem jól ugy-e senki? - nem is mertek máskép
 Pámadni, csak ha jön fegyvertelen rácsnép;
 De már nem kórhollak, - nincs is helye iten,
 Jó dolog: a bajon eszünk miut segisten. -
 En' azt parácsolám, ha megfogadnátok,
 Ne várjátok be mig' ok' pámadnak ráatok;
 Jó' lesz, mig' járadsz alusznak az éjjel,
 Lopva lepni meg és addig venni piéttyel.”

„Tgy mig' a perence ráatok mostolyogtat,
 Hátha szabaddulást nyertek magasoknak;
 Képpeni során egy alluvó seregnék,
 Oly dolog, mit csaknem birtorra vehetek.
 Engem, bár se gyáva, de nem volnan rest sem,
 Maradni kényserit megtörődöt' pestem.
 En' addig ügyelek, ha mi beves, drágá -
 (No csak rem' birtatok, gondolat magába.)

„Lúgó-rájgó morgás bepidés követte,
 Nem akadt senki sem, a ki ellent vetne;
 Egy szóval pendült rá a helyeselő „iger”,
 Látna, hogy nincs más ut, mely kifelte vigyer.
 Szedik is magukat mindjárt szerbe-számba:
 „Hány fegyver-fogharó, lány nő van a vásba?”
 Tervelik, hogymint lesz a kiütés rendje,
 Tülik egymást merész viadalra, esendre.

„Odakünn eralát lepihent a szeg,
 Éti alpit, ki meg a föld föbe kentereg.
 Van, ki néri: mily szép a csillagos éjszaka,
 Más meg sebb időkről rég hallott mesét mond. -
 Tönn van a verés is, nem henye, gondsalan,
 Néri az örököt sorra mindunsalan,
 Megis paporítja, ahoggy' drükisig volna...
 Töl viggyár magára - rókával van dolga.

„Hoggyha az örökül körutjás megvete,
 Dobori s a cimbás ott vannak mellede. -
 Kérderi: hogy's mikép áll a vár környéke,
 A körübrárolás helyesen történ-e?
 Nincs-e rejtek-úsza amannak más ponton,
 „Hogy mig' o' itt örri, lopva elosonjon?”
 Tlyen s több efféle másról kérdetkedik, -
 De sivatjás fel mig' nem nyitotta addig.

Uróbbi kérdésre: mincsen-e rejtek ut?
 Mond a cinkás, hogy: "igenis egyes sud;
 Régi kutatók: "már ezért a vidéken
 A most palálsa meg az arclóti kéter.
 Adanyulik, hol a Kívös egyes fordul,
 Rejtve van borítos rekedte-bokortul.
 Hallva ezt a verés, rögtön parancsola:
 Egynéhány vitézzel hogy állana oda.

Tűnnek a csillagok a keleti tájon,
 Édes az alvónak a hajnali álom;
 Boldog, a ki nyugton élvezheti méret,
 Nem félti a fegyver csengő cörrenését,
 Éjjel alpike szipra lelkiismerettel
 A nyhódott erőbe munkára megy reggel.
 Nem úgy a levante - mincsen oly álma neki:
 Pihentetlenség sora gyakorosa felveri.

Ekkerednek látna Sámson is az órást,
 vereti hadás a fő bejáraton át;
 Tagyva a lélekret - nem pörven a fegyver,
 Egyest dobog a szív - most legalább egyszer.
 Árpva lépkednek, mint macska a madárést,
 De hogy szólának egy kukkot a világot.
 Hát hogyha sikerül - lássa sáppul is ki?
 Ez az, mi szívöket hevíti - lehűsi.

Alighogy a csapat a lábás kivonja,
 Eselkár keresi fel az öreg Ivorna,
 "Népa lányom", monda belépve horrája,
 "Újra az óhajtott menekvés órája.
 Jere velem gyorsan te is Felma hugom,
 Szépén állbanunk itt a rejtek uton;
 A ha palán kedverne a perence nekik,
 Visszajöve csak a hűlt helyünket kelik."

Nyakába omolt most Felma Eselkárak,
 A nem várt örömtől könnyre fakadának.
 Olyan ja az ember spive is hiába,
 Ha vig, ha szomorú: könyv lesz a virága.
 De az öreg sürges: "Csak szaporán jertek,
 Meg kell most becsülni minden kicsi perces."
 "Csak te haladjatok, még egy kis dolgom van,"
 Mond Felma - "de megyek utánatok nyomban."

"Megyek, megyek, hanem isten sudja hova?
 Nem lássz te Eselkán az élesben soha.
 Kikapsam a sorsból mind átkos mind áldást,
 Nem is pábbé elven kegyetlenkiálást.
 Ha visszajön Sámson - irgalmasra isten -
 Magammal együtt a jökölbe röpjtem.
 De bünömet az ég nem ostrom meg bán:
 Te érted seprem azt, egyeslen Eselkán!"

Odaért már Sámson, csap a hárompárra,
De pánitásával nagyon is megjárta:

Nem volt az oly fárads s nem alult oly mélyen,
Mint a miként véltse biztos hipemében;
Ha egy rész aludt is, de éber volt őre,
Éprevedt jöve Koránjő elöre,
Egyetlen kiradó, riadó hang kellett,
S nyugovó páros mindjárt eleven lét.

Látta a karaja serve semmisültét,
Meghökkennt egy kicsit, meg is állt a süstént;
De nem látva utat, hol visszavonulhat,
Vagy akarja, vagy sem: hurri kell az ujjat.
Épen mintha farkas megy be a karamba
S éber pársor a rést betömi utána,
Tizedes vepi a falca pebbjeinek,
Pár tudja: ő hurra végül a rövidet.

Öffecsapott a két ellenséges csapat,
Kardjaik az éber meffre cittaambulnak;
Öt vifong a talál süvítő kardélen,
Spikrás spennel, leve: hol kinék segítjen.
Sámson a veréssel tűzött öffe épen
Út-vág jobbra, balra, elvakult hevében;
De az mind jolfogja illő méreklelet
S vifpaddja végül karjára egy sebbel.

Mint vadafé golyója hogyha tigris ére,
Vakon fröhik az rá sebró ellenére:
Ugy rohan most Sámson a verérenk neki,
S vállát egy vágással mélyen megsebbeti.
Öt perem aronban jó Dobosi vitéz
S csapást a rablóra imonyvat intén.
Süvölt a kard, s karját úgy palátja főbe,
Hogy here az acsért leejti a földre.

Tordis erre látat Sámson is aronul,
Nem drégyelti ő azt, hogyha jár kapronul;
Sikamot higyőként iramlit a várnak,
Nyomon írít amar, miú sugar az árnyas;
Moldori sín egépe a vár belséjébe,
Ha gátul egy rabló nem akad elébe,
S míg en tartóztatja a dicsős isbar,
Nyomon vepit amar a biztos odúba.

Elpalaptva Sámson, megállott Dobosi
S hogy mitévő legyen - kerde gondolkorni;
Egy kevés vártatva vifpa a verérenk
Parancsát hallani ismét oda per meg.
Keres fog az s monda: „Loh sen felejttem el,
Nem maradok adós elismerésemel.
Most pedig menj el az őst álló csikáshoz,
S láttatok hoará a várba bejuszashoz.”

Nem vala képvülve Etelka ilyenre,
 Nagy-neheren bírt csak megoldani nyelve,
 Minsz lomha neher kö hányva egy kalomba,
 Keblés az excretem ugyanúgya nyomra.
 De megpótlás végre: "En' meg sem mondhatom,
 Köpönd ez embernek azt itt oldalomon,
 Csak az ismer annak a megmondhatója,
 Kivona nélkül velem mi lett volna azóta."

Előlepet Kivona meghajolva mélyen:
 "Tudom nem érdemel még csak köszönést sem,
 Csak azért esdeklém, ha szegénys meggyánnál
 S szánomra kegyelmet kérvél a királynánál.
 Vén vagyok az igaz, nem sokáig élek,
 De mégis csunderes pép lehet az éles.
 Hátla lendishesek még itt a jóra!"
 - "Ne félj öreg, meglesz, légy nyugodtan róla."

"De nézd csak Etelkán - ugy-e hogy ismered,
 Tíme itt van Bábint, a se hü pestvéred." -
 E pára, mintha kés felleget öpörre,
 Ugy borultak azok egymás kebelére,
 S mind felhők nagy sokas az égi örönek -
 Ugy esőri szemük páporral a könnyes.
 De letkükbe' fénylik az örönek napja
 S szines szivárványis viffaragyozsarja.

Etelka törté meg végre is a csendes
 S pisogva még kiíjt, úy mődon esengő:
 "Itt vagy példás újra, újra itt e keblen,
 Oh ha pudráid, érted mennyis epkedtem!
 Nem is voltál mai, csak puppa anyjék nekünk,
 Hisz raponként újra könyörve semestünk.
 No de csakhogy megvagy, újlag éledék,
 Hancu meg valamit mondandék ér neked."

"Kis bit fogoragombas opsa a bánasat
 S csüggődönk derős, leterős adós,
 Más is volt, nemcsak a vén ávorna egyedül,
 Hallására epived (pudor, hogy) felhevül.
 Tudod-e, ki volt az? Helma! - ismered-e?
 Kiért lelked olyan nagy bünak erede.
 Hát ott' még ha pudrad, mit sugd meg nekem.
 No de mindigást it lesz - sokat is bejéltem."

"Speret ugy-e... epivert epives ad cseribe?
 "Oh hogyta ugy lenne! ... meyyet is elébe."
 Indul, de alig lép előre egy-kettős,
 Dörréncét hallanak, földes megrensős.
 S mintha a vár hegyi pürokató lenne,
 Epikráva röpült a magasba lökerve.
 Durvans, s olyadén csend állott be aronsúl,
 Mint ha sírok köröt spellőcske se mosdúl.

"Vége!" - mond a cimbás - "vége mindörökké."
 S orokjára könyvesek perdül le görögbe,
 Eddig pávol partá sziveműl a végzet,
 S hogy közel van, most a halál irigyle meg.
 Menjünk fova, melle, akárhova innen,
 Helyesni panyás, mely feledni segít sen.
 Még se - fölkeresem hulláda rom körözt
 S könyvemmel sírodra virágot öntök."

Mint ha énkentére a királyi napnak,
 Az éj lovagjai mind tova riadnak,
 S nyomukba taniként a kétes csatára
 Előrelővő vért; a harmat marad hátra:
 Puszt a pírány had, a ki csak fushasod,
 De bíz a mellett is sok maradt halva od,
 S ha sár egytö-másik elfusod is épen,
 Puzhálva vépét el itt kapod sebében."

Megvirradt - fény jött az éjszaka helyébe,
 Lépés most a verés serege élébe;
 Perve van az ellen, - nyertések őt lettek,
 S körülök kis pámmal vannak az elstek.
 Érték, kik halvak hős bajnokai módra,
 Tüdelnek ajzatos, rövid imafőra.
 Aztán hagyja ismét pihenni a népet - -
 S körben Dobozai elébe lépét."

"Mora verés" - egy mond - "köpönöm kellene,
 Hogy ily jót se velem a felség kegyelme;
 Im itt van jegyesem, újra is keblemer,
 És az idővőt mind csak neki köpönkeseu;
 Itt van félvátalva Eselkán testvére,
 Gyógybalzsam őse asija sajgó sebére,
 S engem, nem hogy e sok jószágos köpönni -
 Nyabb kéres unopot szíved elé jönni."

"Amott art az aggot jegyesemmel látni,
 - Míg kegyelme kerék neki a királytul -
 Hlgyd meg itt köröztünk bánaslan, szabadon,
 Adós vagyok neki - enyémné fogadom.
 Ha ő nincs, valahogy beverjük a várat,
 Hancu ér aligha bírom Eselkánat;
 Tgar, hogy eddig a rabló-néjjel tartott,
 De megéret öreggel nem vallunk kudarcot."

"Nem pükség azért a királyhoz felmened,
 Excenel megadom neki a kegyelme."
 Spól a verés, sisakrostélyát felhajtvá,
 S újra csendül pírta, erőteljes hangja:
 "Tgen, a kegyelme én a földég adom - -
 De neked (Dobozai mást is kell mondanom:
 A haru körépede élszem mensid meg,
 Egyszer: adóvót nem maradok neked."

"Hatalja kiki, Mátyás magyar király
 Dobori lovagot dijjármí kívánja,
 S híréhez nevéhez legméltóbb jussalon,
 Hogyha grófi címével Dobos neki adon."
 Trója arca helyt az öök-leveles,
 Rája függő viasz-pecsétes is keser,
 Ejen! - riadt raja erdő bokra, fája -
 Ejen a magyarok legdicőbb királya!

(Vége.)

Függelék.

A szövegben számkokkal jegyzett szók
 és szólások magyarázata.

- 1.) Alkad : csikapodik, alábbhagy.
- 2.) Dit : kobor; fités eb: koboró; meglátkodó.
- 3.) Sutyó : serdült, de még legényre émba nem
 menő fiatal ember. Mondják még sütyönök, sike-
leornék is.
- 4.) Pól volt fejem alja : jó dolgom volt.
- 5.) Nagyappony : ez volt a crime a jobb csatárbeli
 nőknél, mikor még nem volt "mindenké" sekiszeses?
 meg: "nagyágos appony".
- 6.) Kállásó : (kálásó) a lakodalom után való
 vasárnap a lányoshárnál szokásban levő kis
 "utólakodalom".
- 7.) Nyarfa-szék : a nyarfa-pék a népuól általában
 a valahol való sokáig maradás jelképe.
 Pl. Alátedék a nyarfa-péket : sokáig oda marad.
- 8.) Egy alau : egyszerre, egy alu hely cirke
 vagy általában párnys.
- 9.) Erést len a pakái keresztyulása : a ká-
 társ - azon ürügy alatt, hogy a pakátsó öffe-
 égese a keresz - rendszer kása-pénst sokat vedni,
 a mi után a nagyapponyí len.
- 10.) Solvág : a lojárás sebességének egyik foká : se-
 besfutás.

11.) Hajbókol : Rajbadosik (hajol-bókol)

12.) Pipresfü : Karló-urág.

